HW 16/06/2?

ରାଘବଙ୍କ ଲଙ୍କା ଯାତ୍ରାକାଳେ

· କବି ସମ୍ରାଟ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Date 16/06/2? Page 29

୧. ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖ ।
- ସିନ୍ଧୁ - ସାଗର, ସମୁଦ୍ର, ପାରାବାର, ଜଳଧି
- ପର୍ବତ - ଅଚଳ, ପାହାଡ଼, ମହୀଧର, ଗିରି, ଶୈଳ, ଭୂଧର
- ଆକାଶ - ଅମ୍ବର, ଗଗନ, ବ୍ୟୋମ, ବିହାୟସ

୨. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଗଦ୍ୟ ରୂପ ଲେଖ ।
- ପ୍ରାପତି - ପ୍ରାପ୍ତି
- ଜନମ - ଜନ୍ମ
- ଦଇବ - ଦୈବ

୩. ବିପରୀତାର୍ଥ ବୋଧକ ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।
- ଆଶା - ନିରାଶା
- ନିଃଶ୍ୱାସ - ପ୍ରଶ୍ୱାସ
- ପ୍ରସନ୍ନ - ବିରକ୍ତ, ଅପ୍ରସନ୍ନ
- ଜ୍ୟେଷ୍ଠ - କନିଷ୍ଠ
- ଜନ୍ମ - ମୃତ୍ୟୁ
- ପୁଣ୍ୟ - ପାପ
- ବିରସ - ସରସ / ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ

୪. ବାକ୍ୟ ରଚନା କର ।
- ପିତୃଦେବ - ପିତୃଦେବଙ୍କୁ ସଦା ସମ ଭକ୍ତି ଓ ସମ୍ମାନ କରିବା ଉଚିତ ।
- ବ୍ୟୋମ - ପକ୍ଷୀମାନେ ବ୍ୟୋମରେ ବିହାର କରୁଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟୋମଚାରୀ କୁହାଯାଏ ।
- ପ୍ରସନ୍ନ - ସମସ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ଠିକ୍ ଉତ୍ତର ଦେଉଥିବାରୁ

ହାସିକ ରାମ ବନରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ।

- ଅନୁଜ - ଶ୍ରୀରାମ ଅନୁଜ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଓ ପତ୍ନୀ ସୀତାଙ୍କ ସହ ବନଗମନ କରିଥିଲେ ।

ସହୃରେ - ଗୁରୁଜନଙ୍କ ଆଦେଶ ସହର୍ଷ ପାଳନୀୟ ।

୪. ସନ୍ଧି ବିଚ୍ଛେଦ କର ।

- ବଜ୍ରାଘାତ - ବଜ୍ର + ଆଘାତ
- ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର - ପ୍ରତି + ଉତ୍ତର
- ନିଃଶ୍ୱାସ - ନିଃ + ଶ୍ୱାସ

୫. ବ୍ୟାସବାକ୍ୟ ସହ ସମାସର ନାମ ଲେଖ ।

ବିଭୂତି ଭୂଷଣ - ବିଭୂତି ଯାହାର ଭୂଷଣ ସେ - ବହୁବ୍ରୀହି ସମାସ, ବିଭୂତିରେ ଭୂଷିତ ଯେ - ଉପପଦ ତତ୍ପୁରୁଷ ସମାସ ।

ହିଂସାତିକର - ହିଂସାତି କର ଯାହାର ସେ - ବହୁବ୍ରୀହି ସମାସ, ହିଂସା କର ଯାହାର - ଉପପଦ ତତ୍ପୁରୁଷ ସମାସ ।

ଦେବରିପୁ - ଦେବତାମାନଙ୍କର ରିପୁ - ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁରୁଷ ସମାସ ।

ଦୀନ ପରାକ୍ରମ - ଦୀନ ଅଟେ ପରାକ୍ରମ - ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ କର୍ମଧାରୟ ସମାସ ।

୬. କେଁ କେଁ ଭଳି ଆଉ ପାଞ୍ଚୋଟି ଧ୍ୱନ୍ୟାତ୍ମକ ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।
ଚେଁ ଚେଁ, ଖେଁ ଖେଁ, ଦେଁ ଦେଁ, ଭେଁ ଭେଁ, ଟେଁ ଟେଁ ।

କ୍ଷୁଦ୍ର ଉତ୍ତର ମୂଳକ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ।

୮. ସିନ୍ଧୁକୁ ଡେଇଁବା ପାଇଁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର କାହିଁକି ସ୍ଥିର କଲେ ?
ଉତ୍ତର - ଲଙ୍କାଗଡ଼ରୁ ସୀତାଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ସମୁଦ୍ର ଅତିକ୍ରମ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିବାରୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସିନ୍ଧୁକୁ ଡେଇଁବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କଲେ ।

୯. କବିତାରେ ରାଘବ ଶବ୍ଦଟି କାହା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ?
ଉତ୍ତର - କବିତାରେ ରାଘବ ଶବ୍ଦଟି ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

10. ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ ପ୍ରମଥନ କରିବା ପାଇଁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର କଣ କଲେ ?
ଉତ୍ତର - ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ ପ୍ରମଥନ କରିବା ପାଇଁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଅସ୍ତ୍ରାଦିକୁ ଧରିଲେ ଓ କୁଶାହାସରେ ଶୋଭନ କଲେ ।

୧୧. ରାବଣ ଶୁକ, ସାରଣଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଦଶାସ୍ୟଙ୍କ ପାଖକୁ କି ବାର୍ତ୍ତା ପଠାଇଲେ ?
ଉତ୍ତର - ରାଘବ ଶୁକ, ସାରଣ ମନ୍ତ୍ରୀଦ୍ୱୟଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଦଶାସ୍ୟଙ୍କ ନିକଟକୁ ବାର୍ତ୍ତା ଦେଇ କହିଥିଲେ ଯୋଗ୍ୟଭ୍ରାତା ବିଭୂତିଲୟ ଅଟନ୍ତି, ତେଣୁ ସେ ଯଦି କ୍ଷୋଭ୍ୟହାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ପ୍ରବେଶ କରିବେ ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ।

୧୨. ଅଙ୍ଗଦ ନିକଟକୁ ରାବଣ କି ସନ୍ଦେଶ ପ୍ରେରଣ କଲେ ?
ଉତ୍ତର - ପିତାଙ୍କ ଶତ୍ରୁକୁ ଭକ୍ତି କଲେ କଦାପି ପୁଣ୍ୟାର୍ଜନ ହୁଏନାହିଁ । ତେଣୁ ପିତୃବ୍ୟ ସୁଗ୍ରୀବଙ୍କ ସହ ବିବାଦ

ଘୋଷଣା କରି ମୋ ପୁତ୍ରକୁ ସୈନ୍ୟ ସମ୍ଭାର ପୂର୍ବକ ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୋଗ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ଅଙ୍ଗଦ ପ୍ରତି ରାବଣଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତା ଥିଲା ।

୧୩. ରାବଣର ବାର୍ତ୍ତା ନେଇ ଅଙ୍ଗଦ ନିକଟକୁ କିଏ ଯାଇଥିଲେ?
ଉତ୍ତର- ରାବଣର ବାର୍ତ୍ତା ନେଇ ଅଙ୍ଗଦ ନିକଟକୁ ରାବଣର ଦୂତଦ୍ୱୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶୁକ ଓ ସାରଣ ଯାଇଥିଲେ ।

୧୪. ରାବଣର ବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣି ଅଙ୍ଗଦ କି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରକାଶ କଲେ?
ଉତ୍ତର- ରାବଣର ବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ଅଙ୍ଗଦ ଭୀଷଣ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ପଡିଥିଲେ । କ୍ରୋଧରେ ସୈନ୍ୟକୁ ବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱର ଏବଂ ସଭାକୁ ଯେପରି ଥାଉ କରିଥିଲେ ତାଙ୍କର ହାତରେ ଭୟଭୀତରୁ ଶୁକ ଓ ସାରଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ଦ୍ୱୟ ସେ ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରି ଲଙ୍କା ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲେ ।

୧୫. ମନ୍ତ୍ରୀଦ୍ୱୟ ରାବଣ ନିକଟରେ କି ଉକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କଲେ?
ଉତ୍ତର- ମନ୍ତ୍ରୀ ଦ୍ୱୟ ବିଭୀଷଣଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ବାର୍ତ୍ତାର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଏବଂ ବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣିବାରେ ଅଙ୍ଗଦଙ୍କ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସମ୍ପର୍କିତ ଉକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ବିଭୀଷଣ ଲଙ୍କାପତିଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତାର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଥିଲା - "ଯଦି ତୋର ଭାଗ ଅଛିକି ମୋ ଦେବୀ ସୀତାଙ୍କୁ ସସମ୍ମାନେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ନିକଟରେ ସମର୍ପଣ କରନ୍ତୁ ତେବେ ସେ ଲଙ୍କାପୁରୀକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବେ" - ଏ ଉକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରୀ ଦୂତଦ୍ୱୟ ରାବଣ ନିକଟରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

୬. ଅଙ୍ଗଦଙ୍କ ହାତକୁ ଚାପୁଡ଼ା ପ୍ରହାରରେ ମାନ୍ତୁ ବୃକ୍ଷଙ୍କର କି ଅବସ୍ଥା ହୋଇଥାନ୍ତା ?

ଉତ୍ତର- ଅଙ୍ଗଦଙ୍କ ହାତ ଚାପୁଡ଼ା ପ୍ରହାର ଏମିତି ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା ଥିଲା ଯେ, ବିଶାଳ ବିନ୍ଧ୍ୟ ପର୍ବତ ସେହି ଆଘାତରେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଇଥାଆନ୍ତା ଅଥବା ପାତାଳଗାମୀ ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତା । ତେବେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ମାନ୍ତୁ ବୃକ୍ଷଙ୍କର ଗାଲ ଫାଟେ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ।

୧୭. ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା କେତେ ବୋଲି ମାନ୍ତୁ ବୃକ୍ଷ ଜାଣିନା ଥିଲେ ?

ଉତ୍ତର ସମୁଦ୍ରର ଜଳରାଶିର ବୁନ୍ଦା ଦେଖି ଝରିପଡ଼ୁଥିବା ତାରା ମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଯେତେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ସେତେ ହୋଇଥିବାରୁ ଅଧିକ ନା ଅଗଣିତ ବୋଲି ମାନ୍ତୁ ବୃକ୍ଷ ଜାଣିଥିଲେ

୧୮. ସମୁଦ୍ର କେଉଁ ନିମନ୍ତେ ରାବଣ କଟୀ ବାନ୍ଧିଥିଲେ ?

ଉତ୍ତର- ସମୁଦ୍ର ଲଙ୍ଘନ ନିମନ୍ତେ ସେତୁ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ରାବଣ ସମୁଦ୍ର ଦେବତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଉଚିତ ମନେ କରି ତାଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟର୍ଥେ ଅନାହାର ରହି ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ଧ୍ୟାନ କରିବେ ବୋଲି ବାନ୍ଧିଥିଲେ ।

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ

୧୯. ବିଷ୍ଣୁର ନିଃଶ୍ୱାସ ଯେହି କରୁଣା ପ୍ରସନ୍ନ
ବିନାଶରେ ହାସ୍ୟ ମେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନେ ।

ଉତ୍ତର- ବିଷ୍ଣୁର ନିଶ୍ୱାସ ------- ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନେ ।
ପ୍ରଦତ୍ତ ପଦ୍ୟାଂଶଟି କବି ସମ୍ରାଟ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ କାଳଜୟୀ କାବ୍ୟ 'ବୈଦେହୀଶ ବିଳାସ' କାବ୍ୟର

ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମ ଧାମର ପ୍ରଥମଟି 'ରାଘବଙ୍କ ଲଙ୍କା।
ଯାତ୍ରାନୁକୂଳ' ସାର୍ଥକ କରିବାରୁ ଉତ୍ପତ୍ତି।

ଏଠାରେ କବି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଲଙ୍କାଭିଯାନ ରାମ ବିଷୟ ଆୟୋଜିତ ସମୁଦ୍ରରେ ସେତୁ ନିର୍ମାଣରେ ସଫଳତା ନିମନ୍ତେ ଶିବଙ୍କ ନିସ୍ତାରଣରେ ଆରାଧନା କରିଥିଲେ।

ସେତୁ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେଲାପରେ ବାନର ସୈନ୍ୟମାନେ ବିଶାଳ ଶିଳାଖଣ୍ଡମାନ ନିକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ। ମାତ୍ର ସେ ସମସ୍ତ ଅନେକ ଜଳଧି ଗର୍ଭରେ ବିଲୀନ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା। ଯାହାରେ ଜଳର ଏହାଦ୍ୱାରା ଆଶଙ୍କା ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବିଚଳିତ କଲା। କାର୍ଯ୍ୟାରମ୍ଭରେ ଶିବଙ୍କୁ ପୂଜି ବିଘ୍ନ ହରିଥିବା ସଂକଳ୍ପ କରି ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ମନ ଆନନ୍ଦିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା। ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା ଯେ ବରୁଣ ଦେବଙ୍କ ସହାୟତା ବିନା ସମୁଦ୍ରରେ ସେତୁ ନିର୍ମାଣ ଅସମ୍ଭବ। ତେଣୁ ଜଳଦେବତାଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ ଘୋଷଣା କରି ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ରହିଲେ ଏବଂ କୋମଳ ହୃଦୟା ପବିତ୍ରତାରେ ଜଳଦ ସ୍ତୁତି ଭାବରେ ଆହ୍ୱାନ କରି ବରୁଣ ଦେବଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହ କାମନା କଲେ। ତତ୍ପରେ ଗୁରୁ ବଶିଷ୍ଠ ଶିବ ପୂଜା ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଦେବୀଙ୍କୁ କାମନା କରିବା ସେ ସମ୍ଭବତଃ ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ନରଦେବୀ ଉପାସନା ସମ୍ଭାବନା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି କଲେ। ତେଣୁ ବରୁଣ ଦେବଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ସେ ଉପବାସ ତଥା କୃତଜ୍ଞତାରେ ହାତରୁ ପାଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ।

୨୦. ବିଭୂତିକି ଭୂଷିଥିଲୁ ବିଭୂତିଭୂଷଣେ
ବଡ଼କୁଳେ ଜନମି ହାରଣ କି କାରଣ ଲୋ ?

ଉତ୍ତର- ବିଭୂତିକି ଭୂଷିଥିଲୁ ------କି କାରଣେ ଲୋ ।

ଉକ୍ତ ପଦ୍ୟାଂଶଟି କବି ସମ୍ରାଟ ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜଙ୍କ କାଳଜୟୀ 'ବୈଦେହୀଶ ବିଳାସ' କାବ୍ୟର ଚଉତିଶାରେ ଗ୍ରନ୍ଥିତ 'ରାଘବଙ୍କ ଲଙ୍କା ଯାତ୍ରାନୁକୂଳ' ଶୀର୍ଷକ କବିତାରୁ ଆନୀତ ।

ଏଥିରେ କବି ଅନୁଜ ବିଭୀଷଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଦଶାନନଙ୍କ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ଆଲୋକପାତ କରିଛନ୍ତି ।

ବିଭୀଷଣ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ଦଶାନନର ଭର୍ତ୍ସନା ଓ ଅର୍ଦ୍ଧଚାଳୀ ସହ୍ୟ କରି ନପାରି ଲଙ୍କା ତ୍ୟାଗ ପୂର୍ବକ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଶରଣାପନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ । କାରଣ ସେ ଶତ୍ରୁ ସମ୍ମୁଖରେ ସତ୍ୟ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଦେବା ହେତୁ ଉତ୍ତରରେ ରାବଣ ତାଙ୍କୁ ମାନୁଷ ଛକ ଓ ଶରଣାର୍ଥୀ ପୁତ୍ରରୂପେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଶିବିରକୁ ପଠାଇ ସେମାନଙ୍କ ସାଥିରେ ବିଭୀଷଣଙ୍କ ପ୍ରତି କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରେରଣା କରିଥିଲା । ବିଭୀଷଣଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଦତ୍ତ ବାଣୀରେ ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ପିତୃତୁଲ୍ୟ ସମ୍ମାନୀୟ ଅଟନ୍ତି । ଜ୍ୟେଷ୍ଠଙ୍କଠାରେ ସେ ଅପମାନ କିଛି କରି ହୀନ ପ୍ରବୃତ୍ତି କରିଥାନ୍ତି ତାହା ଅନୁଚିତ ନୁହେଁ । ଗୁରୁଜନ ତୁଲ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଏବେ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ବିଭୂତିକୁ ପ୍ରକାଶ କରି ତାଙ୍କୁ ପରି ରାଜକୁଳରେ ଜାତ ବ୍ୟକ୍ତି, ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ଲୋକର ନିକଟରେ ଶରଣାପନ୍ନ ହେବା ଆଦୌ ସମୀଚୀନ ନୁହେଁ ।

ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଲଙ୍କା ପୁରୀର ସୁରମ୍ୟ ରାଜନଅରରେ ଜନ୍ମଲାଭ
ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନକୁ ଉପଭୋଗ
କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ସେବକର ପରି
ନିଜକୁ ସମର୍ପଣ କରି ତାର ହୀରା ପ୍ରାପ୍ତି ସେହି
ଅର୍ଥମାନ ଜଣା । ଏଣୁ ଲଙ୍କାନଗରୀକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ
କରିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଶ୍ରେୟସ୍କର ହେବ ବୋଲି
ଦଶାନନ କନିଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ବିଭୀଷଣଙ୍କୁ ବାର୍ତ୍ତା ମାଧ୍ୟମରେ
ହନୁ ଶିବିରରୁ ପୃଥକ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲୁ ।

୨୯. ବାଜିଥିଲେ ତୂର୍ଯ୍ୟ ବା ପାତାକେ ଉଡ଼ିଥିବ
ବିଜୟ ଭାନୁ ତୋରି ହେଲେ ଝଡ଼ିଥାଉ ପଡ଼ବ ତୋ ।

ଉତ୍ତର- ବାଜିଥିଲେ ତୂର୍ଯ୍ୟ ------ ଝଡ଼ିଥାଉ ପଡ଼ବ ତୋ ।

ପ୍ରଦତ୍ତ ପଦ୍ୟାଂଶଟି କବି ସମ୍ରାଟ ଉପେନ୍ଦ୍ର
ଭଞ୍ଜଙ୍କ ରଚିତ 'ବୈଦେହୀଶ ବିଳାସ' କାବ୍ୟର ଛାନ୍ଦିକାଂଶ
ଗୁଡ଼ି ଅନ୍ତର୍ଗତ 'ରାଘବଙ୍କ ଲଙ୍କା ଯାତ୍ରାନୁକୂଳ'
ଶୀର୍ଷକ କବିତାରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ।

ଏଠାରେ କବି ଉଦ୍‌ଦିଷ୍ଟ ଅଙ୍ଗଦଙ୍କ ସ୍ଥାୟ
ନିଜକୁ ବଜ୍ରସମ ସହାକୁ ଚପୋଷ ଘାତରେ ଭସ୍ମୀଭୂତ କରିବା
ସମ୍ପର୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ଲଙ୍କା ପତି ଦଶାନନ
ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ଶୁକ ଓ ସାରଣ ମନ୍ତ୍ରୀଦ୍ୱୟ ସାଗର
ତଟଦେଶରୁ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଶିବିରରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ
ପ୍ରଥମେ ବିଭୀଷଣଙ୍କୁ ଦେଶଦ୍ରୋହୀ ଭ୍ରାତା ଲଙ୍କାପତି
ରାବଣଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରଦାନ କଲେ । ତହିଁ ପରେ କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା
ଯୁବରାଜ ଅଙ୍ଗଦଙ୍କୁ ରାଜାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାନୁସାରେ
ବାର୍ତ୍ତା ଦେଇ କହିଥିଲେ ଯେ, ପିତା ହନ୍ତା ନିକଟରେ

ଅନୁଗତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରି ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଶରଣା-
ପନ୍ନ ହୋଇ ଚରିତ୍ରରେ କଦାପି ଦୃଷ୍ଟୋପାର୍ଜନ କରି
ନାହିଁ । ଏହିପରି ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାର ଜଳାଶାରେ ଅର୍ଜୁନ
କ୍ଷେତ୍ର ଜର୍ଜରିତ ହୋଇ ଶତ୍ରୁକୁ ଏପରି ଏକ
ଶିକ୍ଷାକୁ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ପ୍ରହାର କଲେ ଯାହା ବିଶାଳ
ବିନ୍ଧ୍ୟ ପର୍ବତରେ ରହିଥିଲେ ତାହାକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣବିଚୂର୍ଣ୍ଣ
କରିଦେଇ ଆସିଥିଲି, ଅଥବା ଆପଣରେ ତାଙ୍କୁ-
ଶରେ ତାହା ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯାଇ ହୋଇଥାନ୍ତା ।
ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ରଶ୍ମିପଥରେ ଅନୁରାଗ ସୃଷ୍ଟି କରୁ-
ଥିବା ବିନ୍ଧ୍ୟପର୍ବତ ପାତାଳଗାମୀ ହୋଇଥିଲେ
ଭାନୁଦେବ ନିଜ ପଥର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଦୂର ହେଲା
ବୋଲି ପ୍ରସନ୍ନ ଅନୁଭବ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର
ନିଜ ଧର୍ମ ରକ୍ଷା ଏପରି ଏକ ଭକ୍ତଙ୍କର
ସେବାଭାବରୁ କରିଥାଇ ପାରିଲେ ବୋଲି
ପ୍ରଶାନ୍ତିଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଥିଲେ । ମାନୁଷ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଏହି
ଶକ୍ତିରୁ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଶକ୍ତିର ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱରୂପରେ
ଅନୁଭବ କରି ।

—X—